

Sygn. akt IX Ca 512/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mirosław Wieczorkiewicz (spr.)
Sędziowie:	SO Agnieszka Żegarska SO Jacek Barczewski
Protokolant:	st. sekr. sąd. Agnieszka Najdrowska

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2018 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa J. O. (1), A. O., S. (...)

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powodów od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 23 sierpnia 2017 r., sygn. akt X C 279/17,

I. oddała apelację,

II. zasądza od każdego z powodów na rzecz pozwanego kwoty po 112,50 zł (sto dwanaście złotych pięćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Agnieszka Żegarska Mirosław Wieczorkiewicz Jacek Barczewski

Sygn. akt IX Ca 512/18

UZASADNIENIE

Powodowie domagali się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego - wyroku (mylnie jest oznaczenie orzeczenia przez pełnomocnika powodów, bo to jest nakaz zapłaty) Sądu Rejonowego dla Wrocławia - Krzyków z dnia 11 października 2013r. (VI Nc 1387/13) - zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 14 maja 2015r. oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że na podstawie ww. tytułu wykonawczego jest prowadzona egzekucja, która narusza podstawowe zasady kodeksu postępowania cywilnego. Powodowie złożyli oświadczenie o przyjęciu

spadku z dobrodziejstwem inwentarza, dlatego wszystkie czynności egzekucyjne mogą być prowadzone wyłącznie do tych składników, które znalazły się w spisie inwentarza.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany wskazał, że powodowie nie złożyli informacji o dokonaniu spisu inwentarza, poza tym egzekucja na podstawie zakwestionowanego tytułu wykonawczego została już zakończona.

Wyrokiem z dnia 23 sierpnia 2017r. Sąd Rejonowy w Olsztynie oddalił powództwo oraz zasądził na rzecz pozwanego od każdego z powodów kwoty po 154,25,-zł tytułem kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że wierzyciel pierwotny (...) Bank S.A. w W. oraz J. O. (2) zawarli w dniu 11 grudnia 2001r. umowę o kredyt nr (...). Dłużnik zmarł w dniu 17 grudnia 2002r. i pozostawiając niespłaconą należność. (...) Bank S.A. z siedzibą w W. złożył do tut. Sądu wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym J. O. (2). Postanowieniem z dnia 1 września 2010r. powyższy Sąd Rejonowy w Olsztynie w sprawie o sygn. akt X Ns 278/10 stwierdził, że spadek po nim nabyli żona J. O. (1) w 1/4 części oraz dzieci: S. O., A. (...) po 1/4 części każde z nich - z dobrodziejstwem inwentarza. Są te osobami powodami w niniejszej sprawie. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Olsztynie J. B. w dniu 19 września 2011r. sporządził protokół spisu inwentarza. Pozwany (...) Spółka z o.o. z siedzibą we W. nabył od (...) Bank S.A. z siedzibą w W. wierzytelność, wynikającą z umowy o kredyt nr (...) z dnia 11 grudnia 2001r. i pismem z dnia 13 lutego 2012r. poinformował powodów o powyższym, wzywając ich do zapłaty. W dniu 11 października 2013r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Krzyków, w sprawie o sygn. akt VI Nc 1387/13 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym przeciwko pozwanym: J. O. (1), A. O., R. (...) (powodom w niniejszej sprawie), nakazując im, aby zapłacili solidarnie (...) spółki z o.o. z siedzibą we W. (pozwanego ww. niniejszej sprawie) kwotę 3.563,08,-zł. wraz z odsetkami umownymi oraz kosztami procesu. Od powyższego orzeczenia dłużnicy nie złożyli sprzeciwu. W dniu 14 maja 2015r. sąd tamten nadał ww. nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności, stwierdzając, że niniejszy nakaz zapłaty jest prawomocny. Pozwany na podstawie powyższego tytułu wykonawczego skierował wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko powodom. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia – Krzyków we Wrocławiu B. B. (2) w dniu 22 czerwca 2015r. wszczął postępowanie egzekucyjne o sygn. akt Km 55909/15. Postanowieniem z dnia 15 stycznia 2016r. postępowanie egzekucyjne zostało zakończone wobec całkowitej spłaty należności. Pozew skutecznie wpłynął 15 lutego 2016r., po uzupełnieniu braków formalnych przez stronę powodową.

Mając to na uwadze Sąd Rejonowy przyjął, że wobec całkowitego wyegzekwowania kwoty objętej kwestionowanym tytułem wykonawczym, roszczenie powodów należało oddalić w całości.

Sąd I instancji wyjaśnił, że powództwo opozycyjne może być wytoczone tylko przed wygaśnięciem wykonalności tytułu wykonawczego, co miało miejsce w niniejszej sprawie.

Apelację od powyższego wyroku złożyli powodowie, zaskarżając rozstrzygnięcie Sądu I instancji w całości.

Powodowie zarzucili w apelacji naruszenie art. 840 kpc, art. 319 kpc i art. 319 kpc, ponieważ egzekucja w momencie wniesienia pozwu nie była zakończona. Powodowie nie powinni byli zostać obciążeni kosztami procesu, ponieważ to strona pozwana zataiła zakres odpowiedzialności spadkobierców do stanu wynikającego ze spisu inwentarza.

W odpowiedzi pozwana wniosła o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od powodów kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Kontrola instancyjna doprowadziła Sąd II instancji do przekonania, że ustalenia faktyczne i przyjęte rozstrzygnięcie prawne dokonane przez Sąd Rejonowy jest prawidłowe i odpowiada prawu. Wskazane w uzasadnieniu zaskarżonego

wyroku ustalenia i wywody zostały przeprowadzone na podstawie poprawnej analizy dowodów oraz podanej tam podstawy prawnej, których ocena nie wykazała błędów natury faktycznej, czy logicznej, jak również jurydycznej. Sąd I instancji wskazał, jakie fakty uznał za potrzebne do ukierunkowanego we wniosku i żądanego rozstrzygnięcia oraz na jakich przesłankach oparł swoją decyzję.

W konsekwencji ustalenia te i oceny Sąd Okręgowy przyjmuje za własne, zwracając uwagę, że nie ma wobec tego potrzeby procesowej przeprowadzania na nowo w uzasadnieniu tego orzeczenia oceny każdego ze wskazanych wywodów, a wystarczy odnieść się do tych ustaleń i ocen, które zostały zakwestionowane w apelacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 października 1998r., III CKN 650/98, Legalis nr 362243, wyrok Sądu Najwyższego z 27 listopada 2003r., II UK 156/03, Lex nr 390069, wyrok Sądu Najwyższego z 9 lutego 2012r., III CSK 179/11, Lex nr 1165079).

Apelacja nie jest zasadna już ze względu formalną formę sporządzenia apelacji, a przede wszystkim przedstawienia zarzutów, które de facto nie ma oraz merytoryczne wadliwe i niewystarczające przytoczenie uzasadnienia, na czym polegało naruszenie przez Sąd I instancji przepisów wskazanych w przedmiotowym środku zaskarżenia.

Apelację sporządził kwalifikowany pełnomocnik strony powodowej, dlatego w odniesieniu do środków zaskarżenia wnoszonych przez zawodowych pełnomocników zarzuty apelacyjne powinny być jednoznacznie sformułowane, gdyż nie ma podstaw do przypisywania pismom wnoszonym przez takich pełnomocników treści wprost w nich niewyrażonych.

Ponadto zawodowy pełnomocnik powinien orientować się o rygorach wynikających z prowadzenia procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Podkreślić też trzeba, że sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego /por. uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego 31 stycznia 2008r., III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55/, dlatego powoływanie się w zarzutach na naruszenie prawa procesowego, ma skutek procesowy tylko do wymienionych w odwołaniu konkretnych zarzutów naruszenia procedury, z wyjątkiem powodujących nieważność postępowania.

W konsekwencji przedstawione przez powodów zarzuty prawa procesowego nie zasługują na uwzględnienie.

Art. 319 kpc wskazany w uzasadnieniu apelacji stanowi, że jeżeli pozwany ponosi odpowiedzialność z określonych przedmiotów majątkowych albo do wysokości ich wartości, sąd może, nie wymieniając tych przedmiotów ani ich wartości, uwzględnić powództwo zastrzegając pozwanemu prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności.

W tej sytuacji nie wiadomo, na czym miałyby polegać naruszenie tej normy przez Sąd I instancji w sprawie o pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego.

Natomiast przepis art. 792 kpc odnosi się do prowadzenia egzekucji dotyczy egzekucji z ruchomości, gdyż stanowi, że jeżeli następca ponosi odpowiedzialność tylko z określonych przedmiotów albo do wysokości ich wartości, należy w klauzuli wykonalności zastrzec mu prawo powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczoną odpowiedzialność, o ile prawo to nie jest zastrzeżone już w tytule egzekucyjnym.

W tych warunkach wadliwie i nieskutecznie powodowie podają rzekome naruszenie procedury przez Sąd I instancji w sytuacji, gdy ww. przepisy nie dotyczą przedmiotu sporu w niniejszej sprawie, a tym bardziej po zakończeniu postępowania egzekucyjnego.

Co do ostatniego przepisu naruszenia prawa, pełnomocnik powodów podaje art. 840 kpc, przy czym nie wskazuje, który ustęp tej normy miałby być naruszony. Przepis ten dotyczy 3 różnych podstaw pozbawienia wykonalności

tytułu wykonawczego, a to jest objęte prekluzją obowiązku przytoczenia wszystkich zarzutów w pozwie, co wynika z treści art. 843 § 3 kpc.

W tej sytuacji podstawę do uwzględnienia powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego mogą stanowić jedynie zarzuty wskazane w pozwie (por. wyroki Sądu Najwyższego z 21 marca 2018r., V CNP 16/18 Legalis nr 1799175, z 12 lutego 2015r., IV CSK 272/14, Legalis nr 1200402), zaś ani pozew, ani apelacja z sobie wiadomego powodu nie przytacza tych zarzutów w sposób właściwy i wymagany od kwalifikowanego pełnomocnika.

Tym niemniej przechodząc do oceny dalszej części apelacji wskazać należy, że powództwo przeciwegzekucyjne wytoczone przez powodów nie mogło zostać uwzględnione, ponieważ należność objęta zakwestionowanym tytułem wykonawczym została wyegzekwowana w całości.

Bezspornie pozwany na podstawie wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia - Krzyków z dnia 11 października 2013r. (sygn. akt VI Nc 1387/13) wszczął postępowanie egzekucyjne o sygn. Km 55909/15 - zakończone postanowieniem z dnia 15 stycznia 2016r. - wobec całkowitej spłaty należności.

Sąd Okręgowy pragnie wyjaśnić, że powództwo przeciwegzekucyjne stanowi merytoryczny środek obrony dłużnika przeciwko niezgodnej z prawem egzekucji, z którego można skorzystać aż do zakończenia postępowania egzekucyjnego.

Powództwo przeciwegzekucyjne jest niedopuszczalne po wykonaniu tytułu wykonawczego. Jeżeli wierzyciel został zaspokojony w toku egzekucji, to traci on prawo dysponowania aktem wykonawczym, który zostaje zatrzymany w aktach. Powództwo przeciwegzekucyjne może być realizowane tylko pod warunkiem, że istnieje potencjalna możliwość wykonania tytułu wykonawczego. Żądanie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności nie może być jednak skutecznie złożone po wyegzekwowaniu należności w całości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2002r., I PKN 197/01, Legalis nr 55540, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 1988r., I CR 255/88, Legalis nr 26473).

Zatem zrealizowanie w całości stwierdzonego tytułem wykonawczym zobowiązania, skutkuje niedopuszczalnością powództwa, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 1 - 3 kpc. Powództwo opozycyjne może być wytoczone niezależnie od tego, czy przeciwko dłużnikowi została wszczęta egzekucja, byleby istniało jeszcze zobowiązanie objęte tytułem wykonawczym. Jeżeli zobowiązanie na skutek zapłaty bądź innego zdarzenia przestało istnieć (np. eksmisji z zajmowanego lokalu), tytuł wykonawczy przestaje być zdolny do bycia egzekwowanym (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 5 marca 2014r., I ACa 796/13, Lex nr 1444714).

W zaistniałej sytuacji - wobec wyegzekwowania od powodów kwoty 3.563,08,-zł - orzekanie o pozbawieniu wykonalności tytułu wykonawczego jest niedopuszczalne.

Z akt sprawy wynika, że faktycznie przesłania pozwu (12 listopada 2015r.) postępowanie egzekucyjne było w toku (zostało zakończone w dniu 15 stycznia 2016 r.), a więc powództwo przeciwegzekucyjne w tamtym momencie było jak najbardziej dopuszczalne, jednak pozew został skutecznie wniesiony dopiero po uzupełnieniu braków formalnych (15 lutego 2016r.), czyli po zakończeniu postępowania egzekucyjnego.

W tej sytuacji należy uznać, że skarżący zupełnie pomijają to, że - stosownie do art. 316 § 1 kpc - sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy.

Tymczasem Sąd I instancji zamknął rozprawę po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 23 sierpnia 2017r. (k. 102v), a więc już po prawomocnym zakończeniu postępowania o sygn. Km 55909/15 i wyegzekwowaniu długu od powodów.

Z treści pozwu wynika, że powodowie złożyli wniosek o zabezpieczenie roszczenia poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego na czas trwania niniejszego postępowania (k. 5).

Powyższy wniosek został, co prawda uwzględniony, jednakże postanowienie w tym przedmiocie zostało wydane dopiero w dniu 16 marca 2016r. (k. 31), a więc po wyegzekwowaniu roszczenia od powodów (15 stycznia 2016r.).

W konsekwencji rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest merytorycznie zasadne i odpowiada prawu, zaś stanowisko powodów całkowicie dowolne, sprzeczne z regulacją prawną dotyczącą powództwa przeciwegzekucyjnego.

Przechodząc do innej kwestii należy uznać, że Sąd II instancji - wbrew twierdzeniom apelacji – słusznie przyjął, że w niniejszej sprawie nie występują okoliczności przemawiające za rozstrzygnięciem o kosztach procesu za pierwszą (jak i drugą) instancję na podstawie art. 102 kpc.

Zgodnie z treścią powołanej regulacji, w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może nie obciążyć kosztami strony przegrywającej. Omawiany przepis - realizujący zasadę słuszności - stanowi wyjątek od ogólnych reguł obciążania stron kosztami procesu ustanowionych w art. 98 § 1 kpc oraz art. 100 kpc.

Przepis art. 102 kpc nie konkretyzuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawia ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2010r., IV CZ 2/10, Lex nr 1353272).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych przyjmuje się, że przepis art. 102 kpc powinien być zastosowany, gdy w okolicznościach sprawy obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu byłoby niezgodne z zasadami współżycia społecznego (dobrymi obyczajami), przekonywującymi o tym, że w danym wypadku obciążenie kosztami procesu byłoby niesprawiedliwe i niesłuszne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 października 1966 r., II PZ 62/66, Legalis nr 12846, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 16 września 2015 r., III AUa 936/144, niepub.).

W apelacji pełnomocnik powodów wskazał, że pozwany naruszył prawo zatajając zakres odpowiedzialności spadkobierców, co powinno przemawiać za nieobciążeniem powodów kosztami procesu.

Z akt sprawy wynika, że wszyscy powodowie przyjęli spadek po J. O. (2) z dobrodziejstwem inwentarza (k. 10).

W dniu 19 września 2011r., został sporządzony spis inwentarza, z którego wynika, że w skład spadku po J. O. (2) nie wchodzi żadne aktywa (wierzytelności, ruchomości i nieruchomości), a jedynie dług wobec pierwotnego wierzyciela (...) Bank S.A. w wysokości 3.447,20,-zł (k. 13).

Jednakże powodowie nie poinformowali wierzyciela (pozwanego) o sporządzeniu spisu inwentarza, co więcej - nie powołali się na ten fakt w toku postępowania o sygn. akt VI Nc 1387/13 dotyczącego nakazu zapłaty z dnia 11 października 2013r. Sądu Rejonowego dla Wrocławia - Krzyków.

Z treści odpowiedzi na apelację wynika, pozwany dowiedział się o istnieniu spisu inwentarza dopiero z pozwu, który został mu doręczony już po wyegzekwowaniu jego wierzytelności (k. 33).

Z tego też względu, czynienie pozwanemu zarzutu o zatajeniu zakresu odpowiedzialności powodów jest zupełnie niezrozumiałe. To w interesie powodów leżało powołanie się na spis inwentarza w postępowaniu przed Sądem Rejonowym dla Wrocławia - Krzyków w sprawie o sygnaturze akt VI Nc 1387/13.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd odwoławczy orzekł na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 1 kpc, mając na względzie wynik postępowania w II instancji.

Agnieszka Żegarska Mirosław Wieczorkiewicz Jacek Barczewski